

Til forældre, elever og medarbejdere på Endrupskolen

Center for Skole og Dagtilbud

24. juni 2024

Status på asbestarbejdet – 24. juni

Kære alle

Tirsdag den 18. juni blev der afholdt informationsmøde på skolen. Her mødte ca. 25 forældre op og stillede en række spørgsmål til kommunens handlinger og planer for rengøring, forsegling, den kommende udskiftning af tage, prøvetagning mv.

Det var et godt møde, hvor forældrene fik sat ansigt på både de medarbejdere i Fredensborg Kommune og de to eksterne rådgivere, der siden april har arbejdet intensivt med sagen.

Indledningsvist forklarede forsperson for skolebestyrelsen, Tora Ribers, baggrunden for bestyrelsens initiativ til mødet.

På mødet fremlagde kommunens medarbejdere og de eksterne rådgivere en status for, hvad der er sket i sagen siden april. Herefter var der spørgsmål fra forældrene.

Kommunens medarbejdere har på mødet noteret alle spørgsmål og bemærkninger med henblik på den videre opfølgning og information om sagen. Herunder er centrale temaer fra mødet gengivet.

På kommunens hjemmeside lægges løbende relevante notater, undersøgelser, kortbilag mv. i sagen. Materialet kan ses på <https://fredensborg.dk/borger/boern-og-unge/folkeskoler-og-sfo/endrupskolen-materiale-om-asbestsituation>

Status: Kort fortalt er alle skolens tage nu forseglede og udearealerne rengjort med en særlig støvsuger og filtre. I sommerferien gennemføres endnu en forsegling og rengøring. Der kommer yderligere information herom inden sommerferien.

Kommunens administration fremskynder projekteringen af den store opgave, det er at udskifte alle asbestholdige tagplader med nye tagplader. Tidsplan og proces herfor skal forelægges byrådet efter sommerferien. Herefter er det byrådet, som skal beslutte den endelige anlægsproces og bevilling til udskiftningen i forbindelse med vedtagelsen af næste års budget i oktober.

Kommunens rådgivere gennemgik herefter forløbet med prøver og måling af asbest på skolens område samt de tiltag, der er udført for at fjerne asbesten og forebygge yderligere forurening fremover.

De nyeste og mest grundige målinger giver heldigvis ikke anledning til sundhedsmæssig bekymring, da der kun er fundet et meget lavt antal asbestfibre i to ud af 27 prøver. Begge på parkerings-/vendepladser nord for skolen.

På den baggrund fortsætter arbejdet i sommerferien med forsegling (overfladebehandling) og rengøring (støvsugning), så alle områder på skolen er helt sikre og klar til brug, når børnene vender tilbage efter ferien.

Kommunens hygiejnesygeplejerske og sundhedsplejerske, som deltog på mødet, har i flere omgange fået vurderinger fra Styrelsen for Patientsikkerhed. Med de igangsatte tiltag og nye prøveresultater er den klare vurdering, at der ikke er sundhedsrisiko for hverken elever og ansatte ved at være på skolen.

Herefter var der **spørgsmål** fra forældrene

Et tema i mange spørgsmål var, om kommunen havde "styr på" skolens bygninger og førte ordentligt tilsyn med dem?

Svar: Kommunens ejendomsafdeling fører løbende tilsyn med alle 190.000 kvm bygninger i kommunen. Tilsvarende får man løbende meldinger fra bl.a. pedeller, teknisk servicepersonale og eksterne håndværkere og rådgivere, hvis de opdager skader mv. på tag og øvrige overflader.

En udskiftning af tagene var således planlagt igangsat om et par år, da man er vidende om, at tagene er gamle og ikke kan holde meget længere.

Niveauet af asbestforurening fra de første målinger på Endrupskolen overraskede alle. Det er umiddelbart vurderingen, at forvitringen/nedbrydningen af tagene er accelereret som følge af bl.a. kraftige regnskyl mv.

Et andet tema var den kommende udskiftning af tage. Hvor hurtigt kan det ske – og hvad er planen?

Svar: Plan-, Trafik- og Klimaudvalget – som har ansvaret i byrådet for kommunens ejendomme – har bedt administrationen fremlægge en plan for en "hurtigst muligt" udskiftning af skolens tage. Det er herefter byrådets opgave i forbindelse med budgetforhandlingerne i efteråret at prioritere udskiftningen i forhold til andre anlægsprojekter i kommunen.

I forbindelse med udskiftningen af tagene vil det være oplagt, at der samtidig isættes ovenlysvinduer, så indeklimaet og læringsmiljøet forbedres i klasselokalerne. Det vil derfor formentlig også indgå i den plan, der forelægges for byrådet.

Det må forventes, at arbejdet skal ske i etaper, så eleverne løbende kan genhuses i pavilloner, når deres bygning renoveres.

Et tredje tema var tillid til kommunen og om skolen er sikker nok for eleverne?

Svar: Det korte svar er, at der ikke er en sundhedsrisiko på skolen.

Prøverne af sand og grus på legepladser mv. har vist, at de er rene. Den nuværende afspærring opretholdes dog indtil, at den anden forsegling af tagene er gennemført i sommerferien, så der ikke kan ske en forurening af sand og grus inden da.

Med den viden vi har nu, er det muligt, at de iværksatte tiltag har været for omfattende/ drastiske. Det har givetvis fx skræmt mange, når der er håndværkere i "rumdragter" på skolen og når flere steder pludseligt afspærres/ lukkes.

Vi har dog fra start valgt et "safety first" princip – og kunne i bagklogskabens lys givet have været bedre til at informere om risici, nye afspærringer mv.

NB: Efter mødet er det aftalt med skolebestyrelsen, at der for at skabe maskimal tryghed, afspærres et mindre område, hvor der tidligere er fundet asbest ved bygning 10 og 14.

Et fjerde tema var prøverne. Er de pålidelige og hvad betyder forekomsterne?

Svar: Der er gennemført flere slags prøver: De 25 første udvendige prøver fra slutningen af april skulle udelukkende hurtigt afklare, om der var asbest eller ej. Det var tilfældet i fem af prøverne. De prøver er markeret med som P14, P22, P24, P25 og P26 på kortet (bilag A).

Det var på baggrund af disse fund, at de mange tiltag blev iværksat.

I de efterfølgende udvendige prøver er antallet af asbestfibre optalt, så omfanget af forureningen kan vurderes mere præcist.

På kortet over skolen (bilag A) kan man se resultater af alle udvendige jordprøver, som er nummereret efter det tidspunkt, de er taget.

De første udvendige supplerende, optalte målinger er nr. 62 til 68, som blev udtaget den 17. maj.

Heraf er tre røde (P63, P65 og P67), idet der er målt et indhold på over 100 mg asbest/kg jord i P63 og P65. (P67 er en geltapeprøve udtaget på asfalt og ikke markeret på bilaget).

Der er efterfølgende rengjort ved P65 og P67, mens rengøring ved P63 er udsat pga. jordbier og meget komprimeret jord.

Ved P63 og P65 bliver der taget nye prøver, når den nye forsegling af tagene er gennemført. Evt. erstattes de øverste fem cm jord herefter i løbet af sommerferien med et nyt jordlag med græsfrø.

I den store efterfølgende prøvetagning med i alt 27 prøver (nr. 69 til 95) blev der kun fundet asbest i to (P81 og P82) – og indholdet var kun på hhv. 22 og 17 mg/kg. Prøverne er udtaget 3.-6. juni.

Med så lavt et indhold er der ikke anledning til bekymring for sundhed eller jordforurening.

Det er vigtigt at nævne, at man generelt må forvente, at der er asbest i luften i alle danske byer pga. det omfattende brug af asbest i byggematerialer mv. gennem mange år. Udenlandske undersøgelser peger på, at et niveau i byområder mellem 100-500 fibre/m³ skal forventes. WHO opererer med en grænseværdi op til 1.000 fibre/m³.

Et femte tema var, hvorvidt der fremover holdes øje med, at der ikke sker ny forurening med asbest, når forseglings effekt aftager, der sker skader på plader mv. ?

Svar: Både kommunens medarbejdere og rådgivere vil fremover føre et skærpet tilsyn med tagene. Tilsynet forventes gennemført ½-årligt frem til den komplette udskiftning af tagene er gennemført.

Umiddelbart er det forventningen, at tagene skal forsegles igen om et år for at fastholde effekten. Det vil formentlig gælde frem til alle tage er udskiftet.

Et sjette tema var hvordan arbejdet med forsegling nr. 2 og ny rengøring kan tilpasses med, at SFO'en er åben i sommerferien?

Svar: Arbejdet vil blive tilrettelagt, så der ikke er børn i nærheden, når arbejdet med forsegling og rengøring pågår. Det samme gælder med udskiftningen af taget på Æblehuset.

Det materiale, som er anvendt til forsegling, er helt ufarligt (MAL kode 0-1).

Afslutning:

Vi vil den kommende tid fortsat informere om status og de konkrete tiltag, der primært skal ske i sommerferien. Det vil ske gennem Aula og kommunens hjemmeside, hvor der er samlet relevant materiale om sagen siden starten i april. Det gælder også de slides, der blev vist på mødet.

Endeligt er det aftalt med skolebestyrelsen, at medarbejdere fra kommunen deltager på skolebestyrelsesmøder, når det er relevant og efter behov.

På kommunens og rådgivernes vegne vil vi gerne takke for et godt møde.

Venlig hilsen

Tine Gram
Direktør
Børn og skole

Thomas Barfoed
Direktør
Teknik og ejendomme